

donmukaisine seurauksineen — onnellisuuden kasvaminen mitä laajimmissa kansankerroksissa — ja *ihmisrakkaus* ovat identtisiä, samaisia aatteita, korkeampia, mihin ihmiskunta milloinkaan on päässyt: se on taistelun kautta, joka on elämää, tie korkeimpaan rakkauteen.

Ihmiskunnan ylevintä evankeliumioppia on luokka-taistelu! Se ei ole hetkellistä rakkautta, vaan sitä rakkautta, joka tuskassa ja taistelussa luopi rakkauden pysyviä hedelmiä. Mutta nämä kauniit hedelmät, ne kypsyvät vasta tulevaisuudessa, uudessa onnellisemmassa ihmiskunnassa.

Työväen Joululehti (Tampere) 1909.

IHMISEN TEHTÄVÄ

MOTTO*)

“Men Snöfrid reste sig hög i stäven:
“bättre är kämpens ädla armod
än drakens dolska oro på guldet,
bättre är hånad död för det goda
än namnfröjd, vunnen i självisk ävlan,
bättre än fridens är farans famntag.
Väljer du mig, då väljer du stormen.”

Viktor Rydberg Snöfrid.

Eräs vanha taru kertoo, että jättiläinen Prometheus toi tulen alas taivaasta ihmiskunnan suureksi hyödyksi ja vaurastuttamiseksi. Ja kun kuuluisa Benjamin Franklin oli keksinyt ukkosenjohdattimen, tervehdittiin häntä Ranskan tiedeakademiassa sanoilla: eripuit caelo fulmen: hän ryösti taivaalta salaman. Samoin väittää Cicero, muinaisuuden suuri puhuja, että Kreikan tietä-raivaava filosofi Sokrates oli ensimmäinen, joka kutsui filosofian, viisaustieteen alas taivaasta.

*) Mutta Snöfrid nousi korkealle kokassa: “parempi on taiste-
lijän ylevä köyhyys kuin lohikäärmeen kavala rauha kultakasalla, pa-
rempi pilkkakuolema hyvän edestä kuin kuulu nimi itsekkäässä tou-
hussa saatu, parempi kuin rauhan on vaaran ottelu. Jos minut valit-
set, niin valitset myrskyn.”

Ennen Sokratesta koettivat Kreikan filosofit, maailman ensimmäiset tieteelliset uranuurtajat viisaustieteen alalla, saada selville, mistä tämä maailma on syntynyt, mitkä voimat olivat sen luomisessa liikkeellä yms. Sokrates puolestansa taas arveli, että ihmiselämä, ihmisten suhde toisiinsa oli pääasia kaikessa filosoofisessa tutkimuksessa, toisin sanoen hän on siveysopin varsinainen luoja.

Uudempi filosofia on suuressa määrin kääntynyt takaisin tähän käsitykseen. Niin ennen kaikkea n. s. positivismi, jonka luoja oli jalosydäminen ranskalainen ajattelija Auguste Comte (lue: Kongt, 1798—1857).

Hän oli sitä mieltä, että oli mahdotonta ja turhaa koettaa päästä kaiken olemuksen alkusyitten perille: yliluonnollisuus on uskonnon, mutta ei tutkinnon eikä tieteellisen tietämisen asia. Pyhä innostus ja uskonnollinen kiihko voi mennä niinkin pitkälle, että kuten "Pyhä Antonius" vetäytyy tykkänään pois elämästä ja asettuu koko elämän ajaksi erämaahan jumalaa palvelemaan ja haudantakaisia mietteitä viljelemään, koska siten voi tulkita Kristuksen käskyä: "Mene ja myy kaikki ja anna se köyhille ja seuraa minua" tahi siten, että asettuu korkealle pylväälle asumaan, kuten Siimeon Stylites teki, joka koko lopun elämästään asui korkean pilarin päässä jumalaa rukoilemassa.

Darwin esim. taas oli aivan oikeauskoinen, kun hän teki suuren matkansa maailman ympäri, mutta vähitellen tuli hän sille kannalle, että täydelleen hylkäsi evankeliumin yliluonnollisen luonteen, eikä edes uskonut jumalan olemassaoloonkaan, vaikka ei myöskään sitä suorastaan kieltänyt, koska se ei hänen mielestään ollut todistettavissa. Huomioon-otettava oli myös, että erilaisia uskontoja on kuin sieniä levinnyt yli koko maapiirin, jotka kaikki muka olivat jumalan antamia.

Turgenjeff, suuri venäläinen runoilija, on sangen sattuvasti ja nerokkaasti kuvannut nämä molemmat vastakkaiset maailmankatsomukset. Toisella puolen munkki, pyhimys, joka aina seisoi kirkon kylmillä kivillä ja rukoili, niin ettei tuntenutkaan, miten polvet pakkasesta

jäykistyivät. T. ymmärsi hänet eikä häntä tuominnut, mutta hän vaati, että munkkikin hänet ymmärtäisi, eikä häntä tuomitsisi. Munkki oli löytänyt keinon itsensä unohtaaksensa, T. oli myös löytänyt semmoisen, mutta toisin. Munkki ei valehdellut, "mutta" — sanoo T. — "en minäkään valehtele...."

Tunnettu antropologi Waitz todistaa, että siveelliset käsitteet eivät ole ihmiskunnan alkuaikoina yhteydessä uskonnon kanssa: vasta myöhemmin joutuvat ne toistensa yhteyteen.

Comte oli nyt sitä mieltä, ettei jumalaa tarvittu, vaan ihmiskunta kokonaisuudessaan, tuo "suuri olento" on varsinainen uskonnon esine ja hänen lempilauseensa oli "vivre pour l'autrui", *toisten edestä eläminen*, eli niin sanotun *altruism*in harjoittaminen, joka on itsekkäisyyden suora vastakohta.

Ja kaukaisessa muinaisuudessa julisti tavallansa jo Confucius, tuo vanha kiinalainen filosofi (†479 e. kr.) altruismin perussäännön: "Mitä emme tahdo, että muut meille tekevät, sitä emme saa muillekaan tehdä"; sama määräys on olemassa myöskin intialaisten ja juutalaisten pyhissä kirjoissa ja positiivisessa muodossa se sitte tavataan Kristuksen vuorisaarnassa, jossa se on kristillisenkin siveellisyyden pääperusteena.

Pääasiallisesti se seikka, että siveellisyyden pääsääntö jo ammoisilta ajoilta on löydettävissä useimpien sivistyskansojen keskuudesta ja kirjallisista tuotteista, *eri uskonnoista* huolimatta, on aikaansaanut sen, että yhä enemmän on tehty ero uskonnon ja siveellisyyden välillä — esim. Ranskassa, Sveitsissä ja muissakin maissa on, mitään haittaa aikaansaamatta, uskonnonopetus poistettu kouluista ja siveysoppi asetettu sen sijaan, vaikka kyllä, ken haluaa, saapi vapaaehtoista uskonnonopetusta lapsillensa. Yhä enemmän tunnustetaan, että ihmiselämässä ei suinkaan ole pääasia, mitä kukin usko — uskoa voi mitä tahtoo, kun uskonnon väitteet eivät kuitenkaan ole tieteellisesti todistettavissa —; vaan pääasia ihmisen keskinäisissä suhteissa on toiminta, se

minkä kukin siveellisesti suorittaa keskinäisessä elämässä.

Ja tässä suhteessa tuo ikivanha siveellisyyden pääsääntö vieläkin pitää paikkansa: "Älä tee mitään toiselle, mitä et tahdo, että sinulle tehtäisiin." Se on vaan viimeiseen konsekvenssiinsa johdonmukaisesti kehitettävä. Ja silloin se ehdottomasti vie sosialismiin, jos silmällä pidetään *koko ihmiskunnan yleistä hyvinvointia.*

Kant, tuo suuri filosofi, väitti, ettei saa pitää ketään ihmistä ainoastaan välikappaleena, vaan kullakin ihmisellä pitää olla oikeus elää oman tarkoitusperän mukaan.

Ja Voltaire, terävä-älyinen ajattelija, huomauttaa, että "me elämme yhteiskunnassa ja sentähden voi ainoastaan se olla hyvää, mikä on yhteiskunnalle hyvää. Erakko voi olla kohtuullinen tahi jumalaapelkäävä, hän olkoon puettu katuajan vaippaan, mutta siveelliseksi voi hänet nimittää vasta silloin, kun hän on suorittanut siveellisen teon, josta muilla ihmisillä on hyötyä. Niin kauan kun hän jääpi yksinäisyyteensä, ei hän ole hyvä eikä pahantekijä, hän ei ole meille yhtään mitään."

Jos siis ihmisen arvo riippuu siitä, miten paljon hyvää hän tekee toisille ihmisille, täytyy siis jokaisen ihmisen tehdä niin paljon hyvää kuin suinkin, levittää onnea ja onnellisuutta niin laajoihin piireihin kuin suinkin voi. *Ihmisonnen levittäminen niin laajalle kuin vaan mahdollista on — se on jokaisen ihmisen siveellinen tehtävä.* Mutta mikä on ihmisonni?

Siitä voi tietysti kiistellä ja siitä kiistellään. Uskonnollinen sanoo: se on elämä toisella puolen hautaa. No niin, puuhatkoon sitte sen mukaan. Mutta suurin osa ihmisiä ei ainakaan silti tahdo *tässä* maailmassa kärsiä ääretöntä kurjuutta ja puutetta siinä uskossa, että saapi *korvausta toisessa* maailmassa. He vaativat sen takia, että ainakin tulevan elämän ohessa *jo tässä elämässä* saavat nauttia *tämänkin* elämän onnea ja hyvinvointia.

Ja silloin, mikä on ihmisen onni tässä elämässä?

Siitäkin luonnollisesti voi kiistellä. Mutta yhä selvemmäksi käypi kansojen suurille joukoille, että ennen kaikkea tarvitaan *ruumiillista terveyttä ja kaikkea, mikä sen aikaansaapi*. Hourailtakoon miten paljon tahansa ihmissielun ylevyydestä ruumiin rinnalla, puhuttakoon kuuluisan Pascalin ruumiin raihnaisuudesta ja sielun suuruudesta; ihmiskunnan valtavalle enemmistölle on terve ruumis välttämätön ehto kaikelle edistymiselle henkiseläkin alalla. Jo Buckle mainiossa kirjassaan "Englannin sivistyksen historia" huomauttaa, että useimmat unohtavat, että "meillä on yhtä hyvin ruumis kuin sielu ja että useimmissa tapauksissa ruumis on enemmän toimessa kuin sielu... ja että he sen takia tekevät siinä suunnattoman erehdyksen, että he halveksivat sitä työtä, johon 99 ihmistä 100:sta ovat sopivimmat ja kyvykkäimmät".

Toiseksi riippuu ihmisen onni siitä, mitenkä paljon hän saapi kehittää henkistä puoltansa, karakteriansa, ominaisluonnettaan ja koko henkistä olentoaan.

Ken siis tahtoo ihmisonnea edistää, hänen tulee koko sielustaan harrastaa kaikkea, mikä on omiansa mitä laajimmissa piireissä kohottamaan ruumiillista ja sielullista hyvinvointia ja kaikilla mahdollisilla keinoilla poistaa kaikki, mikä estää tämän päämäärän saavuttamista. Ja silloin täytyy hänen antautua *taisteluun* tämän maailman mahtavia vastaan, jotka aina itsekkäisyydessään tahtovat pitää etuoikeutettua asemaansa, silloin tulee hänen asettua yhteiskunnan "heikkojen" ja turvattomien puolelle ja seisoa siinä taistelussa lujana. Talmudissa sanotaan, että "sen viisaus on pysyvää laatua, jonka teot ovat suuremmat kuin hänen viisautensa, mutta ei sen viisaus, jonka viisaus on suurempi kuin hänen tekonsa." Teko, eikä tieto, on pääasia. Nykyinen ja entisaikainen pessimismi, synkkä maailmankatsanto, on juuri syntynyt siitä, että ihmisiltä yleensä puuttuu halua ja tarmoa maailman surkeuden ja viheliäisten olojen korjaamiseen; jos iloisena ja pontevana käy tammöiseen taisteluun, joka pitää yllä sielun jäntevyyttäkin ja kohottaa ja jalostaa ihmismielen, niin elämä ei syn-

kisty, vaan mieli kääntyy aina toivorikkaasti tulevaisuutta kohti. Silloin voi aina, kuten Carlyle sanoi, "tehdä työtä joutumatta epätoivoon." Ja silloin "ei, kun seisoo elämänsä lopussa, tarvitse katua, että on elänyt Ihmiskunnan elämä, joka jääpi elämäni jälkeen, on minun iloisen osanottoni kautta muuttunut omaksi elämäkseni".

Mutta kun näin tekee työtä, tulee aina muistaa, että kaikkea ei saada yhdessä päivässä, että paljon täytyy jättää tuleville sukupolville, vaikka työskenteleekin väsymättömästi aatteensa hyväksi. Tämä täytyy senkin muistaa, joka elää itse kurjuudessa ja kaikin mokomin pyrkii tästä viheliäisyydestä vapaaksi. Muuten on hänenkin toimintansa ja pyrintönsä *itsekästä* laatua. Hänen, kuten kaikkien, tulee muistaa, että me nykyiset teemme työtä lastemme ja lastenlastemme hyväksi. Läpi kaikkien vaikeuksien täytyy meidän aina pitää tämä itsekkäisyydestä puhdas päämäärä mielessämme. Sillä se ei ole muuta kuin ihmiskunnan suuri päämäärä, joka ihanana, loistavana hämöttää silmiemme edessä, mutta joka täydellisesti vasta tulevaisuudessa, ehkä kaukaisessakin tulevaisuudessa toteutuu. Jokainen ihminen tarvitsee ihannetta, ja korkeampaa ei voi olla kuin koko ihmiskunnan, sen laajojen kansankerrosten kohottaminen ruumiillisessa ja sielullisessa suhteessa. Ja tämä on juuri sosialismin ylevä päämäärä. Ja kun vastus on näyttäytynyt kovaksi, on se tapahtunut, kuten kaiken suuren ja korkean tarkoituksen saavuttaminen, taistelun kautta vastustavia voimia vastaan, tulkoot ne miltä taholta tahansa. Buddhistinen viisauden kirja, Dham mapadam opettaa:

Ei lannistuisi urho milloinkaan,
Jos sortuisikin taistossaan:
Kun soihtu kaatuu kyljelleen,
Sen liekki tähtää taivaaseen.

Mutta emme tässä suuressa taistelussa tarvitse pelätäkään, että joutuisimme häviölle; sillä tämän aatteen

takana seisoo päivä päivältä yhä sankempia itsetietoisia joukkoja, jotka varmasti vievät sen voittoon.

“Se on ihanin salainen yhteys ihmisten välillä”, sanoo niin kauniisti Berthold Auerbach Schatzkästeinisään, “jos jokainen lyhyen elämänsä aikana kuluessa, jota hän viettää muitten kanssa, ajattelee miten voimiansa mukaan voisi täyttää elämää hyvyydellä ja kauneudella.

Ja korkeammalle nousee tämä rakkaus, jos ajattelee tehdä jotain, joka tulee jonkun yhteisön, kunnan, valtion, kansan, ihmiskunnan hyväksi. Tämä ajatus antaa jokaiselle ihmiselle, *olkoon hänen elämänsä kuinka pieni ja supistunut tahansa*, sisällisen arvon ja korkeuden, onnellisuuden tunteen, kohottaa kaikkien pienten vaivojen ja vastusten yli ja tekee ihmisen sopusuuntaiseksi itsensä ja maailman kanssa — kautta rakkauden”.

Mutta rakkaus ihmiskuntaan, tuo suurin, korkein rakkaus, se luodaan ainoastaan *taistelulla*, sitkeällä taistelulla niiden hyväksi, jotka vielä ovat sorretut ja vairotut.

Pääsiäispäivänä 16. 4. 11.

Savon Työmies 27. 4. 1911 ja
Raivaaja 20. 5. 1911.

Sosialismi ja kansallisuus.

SUURET JA PIENET KANSAT

Motto:

“Ei mikään kansa joudu epätoivoon, ja vaikka se pitkät ajat vaan tyhmyydestä toivoisikin, niin se kuitenkin monien vuosien perästä äkkinäisestä viisaudesta täyttää kaikki hurskaat toivomuksensa”.